

2024-10-23

Dnr: 2024/6901

Regeringskansliet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss - Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet "Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)".

Sammanfattning

Region Östergötland delar i stort de bedömningar och slutsatser som utredningen föreslår.

Region Östergötland anser att det är positivt att det sker en översyn över utjämningsystemet, både vad gäller inkomstutjämnningen och kostnadsutjämnningen. De principiella utgångspunkterna i utredningen har varit att alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor. De strukturella skillnaderna i landet leder till att de ekonomiska förutsättningarna är olika både på intäkts- och kostnadssidan. Ett väl fungerande utjämningsystem är en förutsättning för en likvärdig välfärd i hela Sverige.

Region Östergötland gör bedömningen att uppdateringar och förändringar i systemet som har föreslagits i stort bidrar till att förbättra träffsäkerheten och rättvisan i utjämningsystemen.

Särskilt positiva är Region Östergötland till:

- uppdateringen av den länsvisa skattesatsen och kompensationsgraden
- ändringen av delmodellen för hälso- och sjukvård avseende bland annat vårddyngd och uppdaterade prislappar. Modellen bör bli mer träffsäker.
- huvudprincipen att statsbidrag ska vara generella inklusive de skärpta berednings- och utformningskriterierna som ska vara vägledande för regeringen. Det skulle innebära en minskad administration och att det inte stör den interna ekonomiska styrningen inom regionerna.

2024-10-23

Dnr: 2024/6901

Region Östergötland ställer sig tveksam till:

- föreslagna justeringar som innebär att dess effekter inte får full ekonomiskt genomslag. Det handlar om finansieringen av regeringsposten samt att det införs ett fast införandebidrag som inte trappas av efterhand.
- om förslaget undantag från huvudregeln om generella statsbidrag utifrån ”särskilda skäl” kommer att leda till färre riktade statsbidrag eller om det finns en risk för det motsatta.
- införandet av en delegation som ett särskilt beslutsorgan som ska pröva frågor om stöd till enskilda kommuner och regioner i syfte att främja ett effektivt resursutnyttjande med mera. Det är i så fall viktigt att det inte innebär en negativ påverkan på den interna styrningen samt att det inte ska innebära en ökad administration.

Synpunkter på förslaget

Nedan följer en mer utförlig beskrivning av de synpunkter Region Östergötland har på kommitténs förslag.

Region Östergötland anser att det är positivt att det sker uppdateringar i systemet men anser att uppdatering av grunddata kan göras mer regelbundet än idag för att på ett bättre sätt spegla aktuella förutsättningar i gällande utjämningsystem.

Region Östergötland har noterat att föreslagna justeringar och dess effekter inte fullt ut får ekonomiskt genomslag. Till exempel dämpas de ekonomiska effekterna av föreslagna förändringar inom inkomstutjämningsystemet, genom att de totalt ökade utgifterna för staten ska finansieras gemensamt av regionerna. Detta föreslås ske med en regleringspost som fastställs med ett enhetligt belopp per invånare, det vill säga en annan fördelningsgrund än de olika förutsättningar som inkomstutjämningsystemet ska utjämna för. Region Östergötland anser att finansieringen av regeringsposten ska spegla de förutsättningar som inkomstutjämningsystemet baserar sig på. (Avsnitt 5)

En begränsning av de ekonomiska effekternas genomslag finns även avseende de totala effekterna av förslaget, där effekternas omfattning begränsas till minus 750 kronor per invånare. Regioner som utifrån förslagen får negativa ekonomiska effekter som överstiger 750 kronor per invånare erhåller ett fast införandebidrag som motsvarar den överskjutande differensen. Det fasta införandebidraget finansieras av övriga regioner med en fast införandeavgift, som inte trappas av efterhand. Region Östergötland

2024-10-23

Dnr: 2024/6901

har förståelse för att det kan behövas ett införandebidrag för att mildra omedelbara effekter av en ny kostnadsutjämning. Men om inte ett införandebidrag trappas av efterhand blir slutsatsen att den analys som ligger bakom förslaget delvis förkastas. (Avsnitt 11).

Det är olyckligt att kommittén inte kom längre i utredningen vad gäller förslag till åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten och istället ge incitament för att stimulera tillväxten (Avsnitt 5.3.1).

Region Östergötland är positiv till kommitténs förslag på skärpta beredningsrutiner och omformningskriterier för riktade statsbidrag (avsnitt 4.3.2) på samtliga punkter som beskrivs i förslaget. Att minska administrationen kan till exempel åstadkommas genom att kommuner och regioner får en samordnande motpart/myndighet som administrerar och betalar ut bidraget, att riktade statsbidrag inte ska behöva rekvireras i de fall andelen bidrag per region är specificerat i beslutet, samt att delredovisningar inte ska begäras. Även ett större fokus på att beskriva resultatet/effekten av det riktade statsbidraget istället för på att redovisa kostnader skulle både underlätta och vara mer meningsfullt.

När det gäller undantag från huvudregeln om generella statsbidrag (avsnitt 4.2.4) ser Region Östergötland en risk att förslagen fortfarande lämnar möjlighet för att antalet riktade statsbidrag med kort framförhållning och varaktighet riskerar att bibehållas eller öka genom undantaget om samsyn av behov av ett riktat statsbidrag och en ventil för särskilda skäl som kan anges. Det är viktigt att särskilda skäl beaktas innan frågan om samsyn blir aktuell.

Region Östergötland är tveksamma till att regeringen ska inrätta en delegation som har till uppgift att pröva frågor om stöd, och följa upp och utvärdera beslutade stöd till enskilda kommuner och regioner i syfte att främja ett effektivt resursutnyttjande. Det är i så fall viktigt att det inte innebär en negativ påverkan på den interna styrningen och en ökad administration (avsnitt 15.4)

Övriga förslag som inte har nämnts i detta svar har Region Östergötland inga synpunkter på.

Marie Morell
Regionstyrelsens ordförande

Mikael Borin
Regiondirektör

